Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 22 MAYIS 1919

Millî matem sürüyor...

BÜTÜN MEKTEPLER VE DARÜLFÜNUN KAPATILDI

SEVGİLİ İzmir'imiz hakkında dün de yüreklere şifa verecek bir haber alınamamıştır. Millî matem devam etmektedir. Bütün mektepler ve Darülfünün kapatılmıştır.

Dün öğleden sonra üç buçukta üç bin kadar muallime ve muallim İstanbul Darülfünunu Konferans Salonunda heyecanlı bir toplantı akdetmişler ve İzmir'in Yunan ordusu tarafından işgalini şiddetle protesto ederek, "Türk evlâtlarını haksızlıklara karşı isyan hisleri" ile yetiştireceklerine dair yemin etmişlerdir.

● Mualimler, Türk evlatlarını haksızlığa karşı isyan hisleri ile yetiştireceklerine dair yemin ettiler... Muallime Nakiye Hanım, «Memleket Yunan'a terk edilemez. Türkler o bayrağa baş eğmeyeceklerdir. Ölmeye hazırız» dedi...

MEMLEKET YUNAN'A TERKEDİLMEZ

Halide Edip Hanımefendi'nin başkanlığı altında açılan toplantıda ilk söz alan Muallim Hüseyin Ragıp Bey, "Bugün Türk milleti arkasından vurulmuş bir adam gibidir. Dörtler imzalarını yalamışlardır. Biz muallimler bu davada haklı olduğumuzu ispat edinceye kadar çarpışacağız. Hanımlar, efendiler, İzmir mekteplerinde Türk lisanı yerine Yunan lisanını, azametli ve muhteşem Türk tarihi yerine Yunan tarihini görmek istemeyen muallimler elbette ölümü tercih ederler" demiştir.

Muallime Nakiye Hanım ise, Cihan Savaşı'nda akan Türk kanını hatırlatarak, "Eğer akan kan kâfi gelmiyorsa, sağ kalan erkeklerimizin ve kadınlarımızın kanları feda olsun. Memleket Yunan'a terkedilemez. Türkler o bayrağa baş eğmeyeceklerdir. Eğer bizi feda etmek istiyorlarsa şanlı bir surette ölmeye hazırız" diye bağırmıştır.

Toplantıda gözyaşlarını tutamayarak ağlayanlar, heyecandan bayılıp düşenlere rastlanmıştır.

Tatbikat Müdürü İhsan Bey, "Ne İzmir'den, ne buradan bizi kimse çıkaramaz" demiş ve muallim Besim ve Emin Ali beylerin heyecanlı konuşmalarından sonra da söz alan muallime Halide Edip Hanım şunları söylemiştir:

"— Hilâl'in salip önünde çekilmeye mecbur olduğunu söylüyorlar. Tarihinde Çanakkale gibi bir muharebeye sahip olan millet ölemez. Vatanın aşkı için insanın heyecanı tükenmez. Bu heyecanı idâme, dimağ halinde olan muallimlerin vazifesidir. Aldanmayalım. Türkler öyledir, ilk heyecanı geçince unuturlar diyorlar. Aldanmayalım. Biz heyecanlarımızı her zaman yaşatmalıyız."

Bundan sonra alınan kararlar tanzim edilerek padişaha sunulmak üzere hazırlanmıştır. Bu telgrafta, Türk İzmir'in, Yunan askerleri tarafından işgali karşısında "İstanbul mektepleri muallime ve muallimlerinin, 700 senelik muazzam devletimizin ve 14 asırlık İslâm hükümetinin müdafaası uğrunda hayatlarını fedaya azmetmiş" bulundukları ilân edilmekte, Türk çocuklarını haksızlıklara karşı isyan hisleri ile yetiştirecekleri de bildirilmektedir.

Muallime ve muallimler Padişah'tan, Türkiye'yi taksim eden herhangi bir andlaşmaya imza konulmamasını da istemişlerdir.

Günlerden beri matem içinde bulunan İstanbul'da elden ele dolaşmakta olan kartlardan biri de budur. Resmin üzerinde büyük şair Namık Kemal'in şu mısraları okunmaktadır:
"Vatanın bağrına düşman dayamış hançerini
Yok mudur kurtaracak bahtı kara maderini"

Mustafa Kemal Paşa

Mustafa Kemal Paşa: «Maksadım millete hizmettir...»

SAMSUN

Mustafa Kemal Paşa dün Erzurum'da 15'inci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa'ya yolladığı bir şifre telgrafta, neden bu son vazifeyi kabul etmiş olduğunu açıklamıştır.

Mustafa Kemal Paşa, çok gizli olan bu telgrafında, Kâzım Karabekir Paşa ile bir an evvel buluşmak arzusunda olduğunu fakat Samsun'daki asayişsizliğin tehlike arzettiğini, bu sebeple burada birkaç gün kalacağını bildirmekte ve maksadını açıklayan bölümde de aynen şöyle demektedir:

"Ahvali umumiyemizin almakta olduğu şekli vahimden pek müteellim ve müteessirim. Millet ve memlekete Medyun olduğumuz en son vazifei vicdaniyeyi yakında müşterek mesai ile en iyi ifa etmek mümkün olacağı kanaatiyle bu son memuriyeti kabul ettim."

Mustafa Kemal Paşa'nın bu sözleri ile yurdu düşman istilâsından kurtaracak bir hareketin başına geçmek azminde olduğunu belirttiği anlaşılmaktadır.

PAŞA'NIN İLK RAPORU GELDİ

Samsun'a 19 mayıs pazartesi günü varmış olan Mustafa Kemal Paşa tarafından 21 mayıs akşamı Genelkurmay Başkanlığı'na yollanan ilk rapor gelmiştir.

9'uncu Ordu Müfettişi, Samsun, Çarşamba ve Bafra havalisinde 48 Rum çetesinin faaliyet halinde olduğunu, bunların Samsun'daki Rum Metropoliti Bermanos tarafından idare edildiğini, emellerinin de Pontos Rum Cumhuriyeti'ni kurmak olduğunu bildirmektedir.

Mustafa Kemal bunlarla mücadele için yeterli kuvvet bulunmadığını, halkın sayıları 13 civarında olan İslâm çetelerinin yardımını aradığını da belirtmekte, Rusya'dan devamlı deniz yolu ile Rum silahlı çeteleri getirildiğini de eklemektedir.

Paşa, Samsun'da bulunan Fransız Jandarma Subayı Favru'nun kendisine, Rum Metropoliti tarafından İstanbul'a Fransız siyasî temsilcisine yollanan ve Türklerin Hıristiyanlara tecavüz ettiklerini anlatan bir telgrafını gösterdiğini, bahsedilen olayların ise külliyen uydurma olduğunu da söylemekte, gerekli tedbirleri almaya başladığını, bunlar hakkında da peyderpey bilgi vereceğini bildirmektedir.

● *Klemanso, İngilizleri, Anadolu'dan Fransızları kovmaya teşebbüs etmekle suçladı*

ANADOLU'YU PAYLAŞMA KAVGASI KIZIŞTI

Fransa Başbakanı Klemanso, İngiliz Başbakanı'na, «Fransa'yı Anadolu'dan atmak için, Amerika'yı ileri sürüyorsunuz» diye bağırdı

Fräçhet D'Esperay, Sarayburnu'nda ilk defa ayağını İstanbul toprağına koymuştu.

YÜKSEK Konsey'in dünkü toplantısında İngiliz Başbakanı Loyd Corc ile Fransız Başbakanı Klemanso arasında sert bir tartışma olmuş ve Klemanso İngilizleri, Anadolu'dan Fransızları kovmaya teşebbüs etmekle suçlamıştır.

Amerika Başkanı Vilson, Loyd Corc ve Klemanso'nun iştiraki ile yapılan bu toplantıda, İngiliz Başbakanı, Anadolu ile ilgili yeni teklifleri olduğunu, bu bölgenin ikiye bölünüp Fransızlarla İngilizlerin başına dertler açtığını söylemiş ve şu itirafları yapmıştır:

"Cihan Harbi'nde Hindistan'da bir milyon kişiyi silah altına aldık. Bunların büyük çoğunluğu Müslüman'dı. Türkiye'ye karşı savaşın bütün yükünü bunlar çekti. Müslümanlar bunu unutmamaktadırlar. Bu sebeple İstanbul, Izmir ve bölgesi ve Ermenistan ayrıldıktan sonra Anadolu'nun geri kalan kısmında —ki buralarda Türklerin nisbeti yüzde 95'dir— bir Türk idaresi bölünmeden muhafaza edilmeli ve burası Amerikan mandası altına konmalıdır."

Loyd Corc'a göre, Fransa'ya manda verildiği takdirde İtalyanlar güçenecektir. Bunun için de tek çare mandayı Amerika'ya bırakmaktır.

Bunun üzerine Fransız Başbakanı Klemanso ağır bir şekilde Loyd Corc'a çullanmış. İngilizlerin takip ettikleri politika ile Fransızları Musul'dan, Suriye'den, Kilikya'dan ve şimdi de Anadolu'dan uzaklaştırmaya çalıştıklarını söylemiş, yapılan anlaşmalara bu hareketlerin aykırı olduğunu ilâve etmiştir.

Klemanso ağır bir dil kullanarak çattığı İngiliz Başbakanına, "Fransa'yı Anadolu'dan atmak için Amerika'yı ileri sürüyorsunuz" diye bağırmış. Loyd Corc'un, özür dilemesi için yaptığı talebi de reddetmiştir.

Pontos'cu Rumlar bir süreden beri teşkilâtlanmaktadır. Yukarıda, bu teşkilâtlanma işini Giresun'da yürüten Metropolit Dorandios, Rum çeteciler arasında görülüyor.

Yunanlı diplomata göre, Türkler yıkılmış durumda

ATİNA

Bir süreden beri İstanbul'da temaslar yapmakta olan Yunan Dışişleri Bakanlığı seksiyon şeflerinden Nulis dün buraya dönmüş ve basına beyanatta bulunmuştur.

Nulis, İstanbul'da yapılmakta olan mitinglere, protesto toplantılarına temasla, "Bütün bu gösterilere rağmen Türkler yıkılmış vaziyettedirler ve İstanbul'un da İzmir'in akıbetine uğramasını beklemektedirler" demiştir.

PONTUS'CU RUMLARIN AMERİKA'DAN İSTEKLERİ

ATİNA

BURADA bulunmakta olan Westermann başkanlığındaki Amerikan heyeti dün Pontos Rum delegasyonu ile bir toplantı yapmıştır. Amerikan delegasyonunun diğer üyeleri Montgomery ile White'dir.

Türkiye'nin Karadeniz kıyılarının Rum çoğunluğu altında bulunduğunu iddia etmekte olan Pontos heyeti üyeleri Amerikalıların, "Neden Yunanistan'la birleşmek istemiyorsunuz?" şeklindeki suallerine şu cevabı vermişlerdir:

"— Şimdiki halde olmaz. Müstakil bir Pontos Rum Cumhuriyeti'nin bir Pontos teşkilini istemekteyiz."

Karadeniz Rumlarını temsil etmekte olduklarını söyleyen heyet üyeleri, bir Rum cumhuriyetinin kendi kendini yaşatabileceğini de ileri sürmüşler ve Anadolu'nun ortalarında kurulacak 4 veya 5 milyonluk bir Türk devletinin taarruzu karşısında da Yunan ordusunun kendilerine yardım edebileceğini söylemişlerdir.

Matem dolayısıyle konser tehir edildi

Cemiyet menfaatine bugün perşembe Ferah Tiyatrosu'nda yapılması önce kararlaştırılmış olan konser, matem dolayısıyla tehir edilmiştir.